

יסודות בעבודת השם

ראש השנה - א'
מצות תקיעת שופר

קונטרס
"יסודות בעבודת ה'"

ראש השנה - א'

משיעורי הרה"ג
ר' אהרן רובינפלד

שליט"א

בעהמ"ח ספרי
"תורת הקנינים"
"תורת המצוה"

אלול תשע"א

יצא לאור:
ערב ראש השנה
תשע"ה

לכל ענייני הקונטרס

להתקשר -

באר"י:

053-3118701

בארה"ב:

845-239-7108

בלאנדאן:

07930-196425

באנטווערפן:

0485-683303

או באימיל:

yesoidos@gmail.com

עימוד:

+972-54-8531131

ראש השנה ומצות "תקיעת שופר"

תוכן המאמר:

- א. מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו א
- ב. הכוון לקראת אלהיך ג
- ג. זה היום תחילת מעשיך - זכרון ליום ראשון ה
- ד. אמרו לפני "מלכיות זכרונות" י
- ה. במה ב"שופר" יג
- ו. שופר - "עצה" כדי לערבב השטן יז
- ז. אתם נצבים "היום" כלכם - כי חדות ה' היא מעוזכם כ
- ח. שופר של ראש השנה, מול "שופר גדול" שלעתיד כב

מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו

מאד ולהאיר נשמתו באור גדול, ולהפכו לאיש אחר לגמרי. ונבאר הדבר בדרך משל, איש הדר בעיר שיש בה אקלים חם מאד, האויר קשה ודחוס, מלאה עשן וריחות היוצאות מבתי החרושת הרבים הנמצאים שם. וזה גורם לו הרגשה ירודה מאד, הוא אינו מרגיש טוב בגופו, אינו יכול להתרומם בנפשו, הוא גם נוטה לחשוב שהוא צריך לעשות שינויים גדולים במערכת בריאותו כדי שיחלץ ממצבו. אך האמת אינו כן, מספיק לו שיצא אל מקומות הזכים על ההרים הגבוהים, מקומות המוקפים ביערות בעצים

בימים אלו שעומדים אנו ליכנס לחודש תשרי הבעל"ט, ראוי מאד להתעורר ולהתבונן בגדלות ורוממות חודש זה כדי שנדע לאן אנו נכנסים, למקום אש להבת שלהבת, לחודש שהוא רוחני מאד, ולכן גם יש להשתוקק להגיע למצב שרוחניות החודש תהיה נרגשת ביותר באופן חזק מאד עד שיהא אפשר למששה בידיים, ולחוש בפועל שיש כאן מצב מרומם, גבוה מעל גבוה משאר ימות השנה.

והנה האמת היא שתוקף רוחניות חודש זה בעצמותו כבר יש בכחו להעלות את האדם למדרגה נשגבה

"שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", כל הסדר של ערב ראש השנה, יום ראשון של ראש השנה (דינא קשיא), יום שני של ראש השנה (דינא רפיא), ואח"כ שבת שובה, ערב יוה"כ, יום הקדוש יום הכפורים, ד' ימים שביין יוה"כ לסוכות, חג הסוכות בישיבה בצלא דמהימנותא, מצות ארבעת המינים, הנענועים, וכל יום ויום בחג הסוכות יש לו ענין מיוחד, הושענא רבא גמר החותם, שמיני עצרת שבו יתיב עם מלכא בלחודיה, שמחת תורה, כל החודש הוא שלשלת אחת מסודרת על פי החכמה העליונה, אשר בזה כלולים כל הענינים הגבוהים והאדירים שיש בחודש זה, ומיד כשנכנסים לחודש זה ראוי להרגיש שנכנסים לזמן נעלה מאד, אשר זמן זה צריך ליישר את האדם, בבחינת "האלהים עשה את האדם ישר והמה ביקשו חשבונות רבים", "תשרי" הוא מלשון 'תהא ישר', על ידו מתיישר האדם כבתחילת בריאתו. כל זה ראוי לזכור מיד כשנכנסים לתקופה זו של תשרי, שאין כאן סתם ימים הזזים שוב, מעביר יום ומביא לילה, אלא צריך להרגיש כמי שנכנסים לעולם אחר לגמרי, חודש רוחני ונעלה מאד.

ועשבים, אשר שם האויר צח ונקי, והיערות והפרחים מפיצים ריח טוב בכל האויר, וכשאישי זה ישהה במקום זה, מעצמו יהפך לאיש אחר לגמרי, ואף שלא נעשה שום שינוי בגופו לרפאותו, עצם השהות במקום כזה כבר מרפא את גופו ונפשו, ע"י הרוח והריח הנמצא שם, שהם מלשון "רוחני", שאינם כל כך מעוכרים ומגושמים כדברים אחרים, על ידם יתרומם בכל הענינים, יגיע לידי הרחבת הדעת, שמחה, מצב רוחו ישתפר ללא היכר, והוא ירגיש את עצמו טוב מאד בכל הענינים.

ובן הוא גם בחודש תשרי, אשר בחודש זה צריך להיות מצב שהריח והאויר שונה, כמו שאומרים מיד בליל ראש השנה, מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו, בחודש זה נמצאים על הר ה' במקום קדשו, מריחים כאן משהו אחר. כל אחד ואחד צריך להיות במצב שאפשר לממש אצלו בידים את הקדושה ואת הרוחניות ורוממות הרוח. וזהו חוץ מהתועלת שיש מזה לכל השנה. חודש תשרי הוא חודש שהקב"ה משפיע בו אוצרות של יראת שמים, אוצרות של תשובה ושל דבקות,

— ❁ ב ❁ —

הכּוּן לְקִרְאַת אֱלֹהֶיךָ...

כולכם לפני ה' אלהיכם, ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל... לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו אשר ה' אלהיך כורת עמך היום", וידוע מה דאיתא בספרים הק' ש'היום' מוסב על ראש השנה, [ומקורו בזוה"ק] ולכן מוזכר בפסוקים אלו כמה וכמה פעמים 'היום', שפרשה זו מרומז בה ענין ההכנה לראש השנה. ופתח ואמר, אתם 'נצבים' היום, לרמז שלקראת ראש השנה צריך האדם להתייצב בחוזק ובאומץ בחפץ וברצון, לפני ה' אלהיכם. ולא כאדם הנקלע בדיעבד אל מצב זה, או כמי שנסחב בעל כרחו. אלא צריכים "להתייצב" בראש השנה. וזה שייך לכל המדרגות בעם ישראל- כמו שמשיך הכתוב 'ראשיכם שבטיכם זקניכם שוטריכם' "כל איש ישראל", והכל כיון שהמטרה היא אחת 'לעברך בברית ה' אלהיך', כיון שבו הקב"ה כורת ברית חזקה עם עם ישראל, כמו שחותמים הברכה 'זוכר הברית', שזה נעשה בראש השנה. וצריך לבאר הענין.

דברים נפלאים במצות "תקיעת שופר" כל ענין "תקיעת שופר" הוא מחודש מאד, דהנה בפסוק כתוב רק

בשרוצים להכין את עצמנו לראש השנה, יש להתבונן ולהתעמק היטב קודם לכן בכל עניני ראש השנה, כדי שנוכל להגיע ליום ראש השנה מתוך בהירות, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ולא כנבהל ומשתומם, שאינו יודע את עצמו מרוב הדברים הכרוכים בימים נעלים אלו.

ז' דנחמתא - הכנה לימים נוראים

בספרים הק' מובא שכל שבתות הו' דנחמתא הם הכנה לימים הנוראים, וזה אינו מקרה, אלא יש בזה ענינים טמורים, שז' שבתות נגד ז' המדות, ושבת הבעל"ט חוץ ממה שהיא שבת סליחות ושבת שקודם ראש השנה, היא גם שבת השביעי של שב דנחמתא, שבה מתגלה מדת מלכות המתעוררת בשבועות אלו על נחמת ציון ובנין בית המקדש. וז' שבועות אלו מקושרים גם לפנייהם לימי בין המצרים שהם נגד כ"א יום של ימים נוראים, וגם לאחריהם שהם משמשים כהכנה דרבה לחודש תשרי.

אתם "נצבים" היום [בראש השנה] לפני ה' אלוֹקֶיךָ

הקריאה של שבת לפני ראש השנה היא לעולם "אתם נצבים היום

מקום כל אחד כפי מה שידו מגעת, צריך להשתדל להיות בבחינת 'יודעי תרועה', להתכונן בענין התקיעות וסידורן, ולהתכונן לתקיעת שופר במח ולב, וידע שעל ידה בא לבחינת "ה' באור פניך יהלכון", ו"בשמך יגילון כל היום".

בתוה"ק נקרא יום ראש השנה "יום תרועה", דהיינו שכל מהות היום מיוחס אל התרועה, אף שבעצם החיוב תרועה היא רק תרועה אחת במשך היום, מכל מקום כל היום נקרא 'יום תרועה', והוא מפני שמהשפעת התרועה אכן נשפע על "כל היום", וממילא 'בשמך יגילון כל היום', שבכל היום שואבין שמחה וגילה מכח תרועה זו. ואשר על כן שומה על כל בר דעת בימים שלפני ראש השנה, להכין המח והדעת, להבין קצת ענין תקיעת שופר, להיות 'יודע תרועה'.

עוד ידוע שתקיעת שופר שייכת לענין מלחמה, כמו שכתוב (עמוס ג) "אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו" וסמכו הקדמונים מקרא זה למצות תקיעת שופר בראש השנה, ופשטות הפסוק הלא מיירי בחרדת מלחמה, והוא מרמז על המלחמה עם השטן, כדברי הגמ' שתקיעות דמעומד ודמיושב הם כדי 'לערבב השטן', ורוב הכוונות הן על ענין זה. ואכן זה נוגע

"יום תרועה יהיה לכם". וחז"ל הוסיפו בזה הרבה עוד ועוד, עד שנעשה חיוב תקיעות 'שלש של שלש שלש', וכן החיוב לומר "פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות ולתקוע אצל כל סדר, תקיעות דמיושב ותקועות דמעומד, וכל ענין 'לערבב השטן', שכל זה הוסיפו על תיבות ספורות שבתורה, וכמבואר בספרים שזה מרומז בפסוק "אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון", שאף שבפסוק כל הענין הוא רק ברמז - 'יום תרועה', כלל ישראל מרגישים והם 'יודעי תרועה' הם יודעים ומבינים כל הדברים הנשגבים המונחים ב"תרועה" הכתובה בתורה.

במצוות שופר מצינו חידוש נוסף שהדעה בגמ' שמצוות 'אין צריכות כוונה' אמר את שיטתו דייקא במצות שופר, כדאי' בר"ה דף כ"ח. 'התוקע לשיר יצא', וכתב הרה"ק ר' צדוק זי"ע בדברי הגמ' אלו נרמז גדולת מצות שופר, שאף מי שלא כיון לבו, ותקע רק לשיר, גם כן יצא, כיון שסוף סוף תקע בשופר. זהו מצד אחד.

אך מצד שני דרשו ולמדו חז"ל כוונות רבות בתקיעות אלו, ממש ההיפך מבחינת 'תוקע לשיר'. ומה גם בכתבי הקבלה מה רבו מאד הכוונות במצוה רבה זו, עד אין שיעור וערך. ואף מי שאין לו יד בענינים אלו, מכל

לפניך, 'ותמלוך אתה הוא ה' לבדך', 'קדוש אתה ונורא שמך', 'ודברך אמת וקיים לעד', 'וידע כל פעול כי אתה פעלתו'. וכן עיקר הברכה בראש השנה הוא "מלוך על כל העולם".

לכל אחד ואחד, שהלא המצוה בתקיעת שופר היא השמיעה, וכל אחד ע"י שמיעתו יש לו שייכות לענין ערוב השטן, ועל זה נאמר אשרי העם יודעי תרועה.

מלכיות זכרונות שופרות

כמו כן ענין הזכרונות מוזכר הרבה בסדר התפילות שתקנו אנשי כנסת הגדולה, גם עצם היום נקרא 'יום הזכרון הזה', וכך מזכירין אותו בתפלה ובקידוש, וזהו רצונו ית' שנאמר סדר 'זכרונות' כדי 'שיעלה זכרוניכם לפני לטובה', 'ובמה בשופר'. וצריך להבין איפוא דברי הגמ' לא רק במח אלא גם בלב, גם מה זה שאמרו 'ובמה בשופר', ולא אמרו 'אמרו לפני שופרות', דמשמע שכל ענין מלכיות וזכרונות עיקר פעולתם הוא ע"י השופר, שתועלת ענינים אלו הם ע"י השופר. כל זה צריך ביאור נרחב בס"ד.

בבללות ענין ראש השנה מיוסד בדברי הגמ' (ר"ה ט"ז). 'אמר הקב"ה וכו' אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר'. עיקר עבודת ראש השנה במשך כל היום היא ענין המלכיות, כמו שכל התפלות בשחרית מנחה מעריב נעות סביב המלכיות, 'לדור ודור המליכו לאל' 'ובכן יתקדש שמך ה' אלהינו על ישראל עמך', 'ובכן תן פחדך ה' אלהינו על כל מעשיך.. לעשות רצונך בלבב שלם, שידענו ה' אלהינו שהשלטן

זה היום תחילת מעשיך - זכרון ליום ראשון

נראה כאן סתירה, שמתחיל 'זה היום תחלת מעשיך', דמשמע שהיום הזה הוא ממש יום תחלת המעשים, וממשיך 'זכרון ליום ראשון', שהוא רק זכרון, ולא תחלת מעשים ממש.

בבלליות בענין ר"ה יש כמה ענינים שהם ממש יסודם של דברים. בספה"ק ליקוטי תורה לבעל התניא מבאר מה שבתפלה אומרים 'זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון', דלכאורה

להניח בתוכו בטריה חדשה שהיא מחיה את הכלי ומפעילה, וד"ל].

בכל ראש השנה, בליל ראש השנה הוא זמן של 'בכסא', הכל נתכסה, נגמרה כבר חיות של השנה הקודמת, ועדיין לא נמשכה התחדשות חדשה לשנה הבאה, ולכן בליל א' של ראש השנה העולם עומד בדין אם תתחדש חיותה או לא, וכבר כלתה החיות מהשנה שעברה ועדיין לא קבלה חיות על שנה הבאה, עד שמגיע עת תקיעת שופר שאז נמתקין הדינים ע"י מצות שופר.

הדין בראש השנה - על המשך קיום העולם

והנה ענין הדין שיש בראש השנה אם תתחדש חיות העולם או לא ח"ו, הוא, שכשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולם, היתה התכלית בזה כדי שיהיה 'אנא אמלוך', שתתגלה ותתפשט מלכותו ית' בנבראים, ואז השפיע חיות לעולם הרוחני ולעולם הגשמי לשנה אחת כנ"ל. ואח"כ בכל שנה ושנה צריכה הבריאה להתחדש מחדש. אמנם הבדל וחילוק גדול יש בין הבריאה הראשונה, לבריאה המתחדשת בכל שנה, שאז בתחילת הבריאה הראשונה עלה הרצון אצל הקב"ה מצד עצמו כביכול, שהוא

התחדשות הבריאה בכל שנה

אמנם התשובה על זה היא, כי בריאת העולם אינה כמו שחושבים בפשטות, שהעולם קיים בימינו מפני שהקב"ה בראה לפני כחמשת אלפים שנה, אלא מה שהעולם קיים עתה הוא בכח החיות שהקב"ה מחיה את העולם בכל עת ובכל רגע מחדש, כמו שכתוב (תהלים קי"ט) "לעולם ה' דברך נצב בשמים" כידוע מהבעש"ט שדיבורי הקב"ה שבהם ברא את העולם ואמר יהי רקיע וגו' תדשא הארץ וגו' הם עומדים לעולם בשמים, והם המחיים את הבריאה תמיד בכל עת. וכדאי בלק"א תניא בכוונת הפסוק "ואתה מחיה את כולם" שהכוונה היא ש'אתה מהוה את כולם' בכל רגע ורגע.

אמנם אופן חידוש הבריאה יש לזה סדר מיוחד, דהנה בשעת בריאת העולם המשך הקב"ה חיות לעולם על שנה אחת בלבד, כך שבהתקרב סוף השנה מתקרב בעצם סוף הוויית העולם, שכל ה'עולם' ו'נפש' הנמצא בעולם נבראו רק ל'שנה', וכשמסתיימת השנה פג תוקפה של כל הבריאה כולה. וכדי שתתקיים הבריאה עוד שנה, צריך הבורא ית' לחדש את הבריאה מחדש. [דוגמא רחוקה לשבר את האזן, כלי העובד על בטריה, כשנגמרת כחה, צריך

לברוא עולם, ועל ידי כן נעשה קטרוג גדול על הבריאה.

הקטרוג על מה שהקב"ה נקרא "ה'
אלהי ישראל"

יתר על כן מתבאר בספה"ק עבודת ישראל לר"ה, דהלא על שעת הבריאה כתוב בתורה (בראשית א') בראשית ברא וגו' ודרשו חז"ל 'בשביל ישראל שנקראו ראשית, ובשביל התורה שנקרא ראשית', כל מטרת בריאת שמים וארץ, היתה בשביל ישראל ובשביל התורה שהם ירשוה. והיות שעיקר הבריאה היתה בשביל ישראל, יש איפוא קטרוג חלילה על כלל ישראל שאין מקיימים התורה כדבעי, וממילא ישנה טענה שאם תתחדש העולם, לא יהיה זה חלילה עולם שהוא 'בשביל התורה ובשביל ישראל', אלא בדרך שוה בשוה, שגם אומות העולם יקבלו השפעתם מאותו מקור שכלל ישראל מקבל חלילה, וישראל יקבלו חלילה מאותו מקור של אומות העולם. והיינו שנתעורר קטרוג חלילה על עצם הדבר שנקרא השי"ת 'ה' אלהי ישראל', שרוצים שיהיה חלילה רק 'מלך על כל העולם' ולא 'ה' אלהי ישראל מלך', והוא קטרוג חזק על כלל ישראל. ועל זה נתן לנו הקב"ה העצה הנפלאה של תקיעת שופר כדי

רצה ואמר 'אנא אמלוך', ובזה היתה הבריאה. אך אח"כ תלה את ההתחדשות בבריאה בנבראים עצמם, שהם מצדם צריכים לעורר שוב אצל הקב"ה את הרצון הקדום של 'אנא אמלוך', וכך תתחדש הבריאה.

אך על זה יש קטרוג גדול, כמו שהמלאכים טענו בששת ימי בראשית (תהלים ח') מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו, כן בכל שנה טענתם היא ביתר שאת, ועיקר טענתם היא כי הרי תכלית הבריאה היא רק בגין דישתמודעון לי', שתתגלה מלכותו לנבראים, והוא על ידי התרבות הסטרא דקדושה בעולם, וסטרא דקדושה היינו כל דבר שפונה אל אלוקית, בין בדרך ישר ובין בעקיפין, העיקר שהם פונים אל הקדושה, מהותם הוא לעשות נחת רוח לבורא ית"ש, כל אלו בטלים אל השי"ת, תכליתם היא אלוקית, אלו נחשבים לסטרא דקדושה. משא"כ הדברים שאינם פונים כלל אל השי"ת, הם מסטרא דקליפה, לא בשבילם נברא העולם, אין הקב"ה משפיע עליהם אורו רק בדרך אחור, כיון שאין הם קיימים ברצונו, זורק להם ההשפעות כדרך שאדם זורק אל שונאו בהכרח, שזורקן דרך אחור, ולפיכך טוענת מדת הדין שהיות שכל העולם מלא מסטרא אחרא, להם הרי אין צורך

דובער זי"ע מבארים שיום ראש השנה נקרא 'ראש השנה' ולא 'תחלת השנה', מפני שכשם שכל חיות רמ"ח אברים ושס"ה גידים שבאדם נמשכים מן ה"מח", ששם הוא מקור החיות, שהרי כשרואים שאבר אחד השתתק ל"ע הרבה פעמים הוא מפני שחלק המח השייך לאבר ההוא נפגם, ולפי שיש חסרון במוח שהוא מקור חיות האבר, הרי החסרון נרגש בפועל באבר ההוא, הרי שהראש הוא מקור החיות. ומטעם זה המח הוא השליט על כל האברים, וכשהמוח מחליט לעשות איזה פעולה, תיכף ומיד האברים נשמעים להוראת המוח ועושים את הפעולה, וזהו מפני שכולם נכנעים לראש כמו בני אדם שנכנעים אל הראש העומד מעליהם, והוא מפני שמקור החיות הוא במח שבראש, ממילא כל האיברים מצייתים איפוא אל פקודות המוח.

בדונמא זו ממש הוא ענין ראש השנה, הקב"ה ממשיך חיות לכל השנה ביום בריאת העולם שהוא הראש של השנה, והוא מקבל החיות של כל השנה, וכל מה שיעבור על האדם בשנה הבעל"ט, כל העליות שיהיה לו ברוחניות וכל הצלחותיו בגשמיות, כל מה שקשור לבני חיי ומזוני הקצובים בראש השנה, אין ענינם שקצובים בסתמא מה שיהיה

להשתיק הקטרוג. וכמו שיתבאר בהמשך בעז"ה.

ובזה מבאר בלקו"ת שמה שאומרים 'זה היום תחלת מעשיך' היינו כי באמת כן הוא שיום זה הוא תחילת המעשים, היות שהבריאה הישנה אבדה חיותה, ובכל שנה ושנה 'בתשרי נברא העולם' מחדש, שע"י שממליכים את השי"ת מחדשים את הבריאה ממש, ואלמלא עבודתנו היתה חוזרת לתוהו ובוהו. אבל באמת הוא רק 'זכרון ליום ראשון', שאינו ממש כמו תחילת הבריאה, שאז היתה הבריאה ע"י הקב"ה בעצמו שאמר 'אנא אמלוך', ועכשיו צריכים הנבראים לעורר אצל הקב"ה ענין זה, ולכן בזה הוא רק 'זכרון'.

עכ"פ יש להרגיש בראש השנה שהוא ממש בריאת העולם, וכלפינו הוא בריאת העולם ביתר שאת, כיון שהוא על ידי מעשינו ופעולתינו, הבריאה של שנה שעברה פג תוקפה וחלפה לה, ועתה צריכים לעורר התחדשות לשנה חדשה.

ראש השנה הוא ה"מח" -
שורש החיות - של כל השנה
בספר ליקו"ת לבעל התניא זי"ע
ובספר עטרת ראש לבנו האדמו"ר ר'

כמו כן ראש השנה שהוא המח של כל השנה, צריך האדם להיות בו במצב מרומם, בשמחה ובקבלת עול מלכות שמים, בהתרוממות ובטהרה, כדי שיהיה כלי מוכן לקבל החיות כמו המח שבו כלול כל החיות, [והאדם הוא גם כללות כל הבריאה כולה], וצריך האדם להיות בהרגש גדול וחזק שכל מצבו ומעמדו בראש השנה משפיע הרבה מאד על כל השנה. וכמבואר בספרים שמה שרואים שינוי בשנים, שיש שנה מעולה יותר בפרנסה, ויש שנה חלשה יותר, הכל שייך לפי המצב שהיה האדם נמצא בו בראש השנה, המח של השנה, ששם מקבל חיות כל השנה כולה.

עב"פ זהו שורש הענין שכל שנה היא בריאה חדשה לגמרי, שהקב"ה ממשיך ביום זה את כל החיות על כל השנה. ועל בריאה זו יש קטרוג בכל שנה מחדש כמבואר לעיל, ולפיכך אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר, שבזה מיוסד כל עבודת ה' של ראש השנה. ואם מבינים אותו היטב ומשתדלים לחיות עם הרגשה זו, הרי זאת היא הדרך לעבור את כל הראש השנה.

אח"כ, כעין מעכשיו אלאחר ל', אלא החיות יורד כבר תיכף בראש השנה, וכבר נכנס בכח כל הענינים, אצל האדם, וכן הוא גם בכל העולמות העליונים, בכל המלאכים וחיות הקודש ולכל השרפים והגלגלים. ואח"כ במשך כל ימות השנה ממשיך כל יום חיותו מן המח מראש השנה, וזה מתחלק לחלקים, כל יום במשך השנה מקבל חיות ממה שנמשך אל המח אל ראש השנה, ועל זה 'אדם נידון בכל יום' אם יתנו לו החיות שנקצב ליום ההוא בראש השנה, ואם ח"ו אינו ראוי שיקבל ביום ההוא מה שנמשך לו בר"ה, אזי יקבלו בעולם הנצחי לעתיד לבא.

זהירות רבה ביום "מח" השנה

והיות שראש השנה היא בחי' המח של כל השנה, לפיכך צריך להיזהר מאד ביום זה להיות עומד נגד ה' בקבלת עול מלכות שמים, כי כמו מי שצריך לעבור איזה נתוח בגופו, אם זה על א' מהאברים החצוניים אין צריך דוקא למומחה הכי גדול, אבל אם צריך רח"ל לניתוח על המח צריך מומחה הכי גדול, מאחר שכל סטייה קלה במח שבראש מסוכן מאוד, ויכול לקלקל חלילה מקומות הרבה בכל מערכות הגוף.

— ❁ ד ❁ —

אמרו לפני "מלכיות זכרונות"

תהיה המטרה בזה כדי שעי"ז תתחדש קיומינו אנו, אלא אמרו "לפני" מלכיות, כדי שתמשיך מטרת הבריאה לבא לידי תכליתה שהיא "אני אמלוך", אנו ממליכים אותו ומצפים שתתחדש הבריאה שברא הקב"ה כדי שימשיך עוד להקרא "מלך". זאת היא בקשתינו ומטרתנו בראש השנה, אנו רוצים להמשיך ולעורר התחדשות הבריאה לשנה חדשה, כדי שהשי"ת יהיה שמו נקרא עלינו "מלך", ע"י שאנחנו נתקיים ונמלא משימה זו בכל ישותינו חיותינו ומהותינו לגלות כמה שיותר מלכותו יתברך בעולם.

אומרים בתפלה בברכת ברוך שאמר, "יחיד, חי העולמים מלך", ניש הנוהגים לומר בפיסוק הזה], ופירושו שהקב"ה במהותו ועצמותו אפילו אחרי בריאת העולם הוא עדיין "יחיד" בתכלית היחוד, כאילו אין שום דבר בעולם ואין שום נברא ועדיין אפס זולתו, והוא מעלה מעלה מכל ענין המלכות. אכן "חי העולמים, מלך", שכביכול צמצם עצמו כלפי נבראים שברא שיקרא עליהם מלך כנ"ל, שאין מלך בלא עם, והוא בזה שהקב"ה מהוה

'מלכיות' כדי שתמלכוני עליכם אמרו חז"ל (ר"ה ט"ז). אמר הקב"ה אמרו "לפני" מלכיות כדי שתמלכוני עליכם. הנה האדם יראה לעינים שהיות שטבע האדם הוא לדאוג ולהשתדל תמיד על כל צרכי עצמו, ממילא הוא גם מתפלל ומשתדל אצל הקב"ה שלא יחסר לו מאומה, שיהא לו בני חיי ומזוני כפי רצונו, והוא חושש שחלילה לא יחסרו ממנו. ועל זה מתפללים גם בראש השנה שתתחדש בריאתינו ולא נחזור חלילה לתוהו ובוהו.

אבל הקב"ה אומר להם לישראל, אמרו "לפני" מלכיות. דהיינו היות שתכלית בריאת העולם היתה כדי ש"אני אמלוך", וכמ"ש בספה"ק בפיוט אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא, שהקב"ה היה מלך בעצם מצד עצמותו גם קודם בריאת העולם, אך לעת נעשה בחפצו כל אזי "מלך שמו נקרא". זאת היתה מטרת הבריאה כביכול שמדת ה"מלכות" תהיה בשלימות, ואין מלך בלא עם [אף שודאי מצד עצמותו אין חסרון, אבל צמצם עצמו לכך כביכול]. כשאנחנו מקבלים עלינו מלכותו יתברך, וממליכים אותו ית' עלינו, לא

‘זכרונות’ כדי שיעלה זכרוניכם לפני
ל טובה

ענין הזכרונות, שהוא אחד מיסודי יום ראש השנה, כאמור שכן נקרא ‘יום הזכרון’, ואמר הקב"ה ‘אמר לפני זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה’. בספר עטרת ראש (אות י"ג) מקשה שהלא לכאורה ענין הזכרון אינו רק לכלל ישראל, שהרי אומרים בתחילת הברכה ‘אתה זוכר מעשי עולם ופוקד יצורי קדם, לפניך נגלו כל תעלומות’ ועל המדינות בו יאמר וכו’, שהוא על כל הבריאה, ואילו בדברי הגמ' משמע שענין הזכרון ביום ראש השנה מיוחד רק לכלל ישראל - ‘זכרוניכם’. וכן בהמשך ברכת הזכרונות כל הפסוקים הם זכרון כלל ישראל בלבד.

ומבאר שיש שני מושגים של זכרון, יש זכרון חיצוני ויש זכרון פנימי, זכרון חיצוני הוא על דבר שצריך להזכירו, שכביכול יש עליה שכחה, [כמובן שאצל הקב"ה לא שייך ענין זה, אך הוא משל לשבר את האוזן], והוא מפני שהדבר לא היה כל כך חשוב אצל האדם, וכשעשאו עשאו מקופיא, ממילא כשרוצים שיעשנו עוד פעם צריך איפוא להזכירו. אמנם יש זכרון פנימי, שהוא שונה במהותו בתכלית, והמשל על זה הוא לשני ידידים מושבעים

ומחיה את העולמות, ושם שייך ענין מלכות, שבזה מלכותו מתגלית. וזאת היא כל המטרה שהקב"ה משפיע חיותו בכל העולמות כדי שתוכל מלכותו להתגלות שם, וכמשנ"ת במק"א כי ענין ‘מלכות’ היא גילוי, שהקב"ה מתגלה בבריאה, שהווייתו וחיותו ית' בא לידי התגלות בעולמות שברא.

זהו כל ענין ‘שתמליכוני עליכם’, וזאת היא תכלית תפילתינו בראש השנה, ‘עשה למען מלכותך’, ‘עשה למען כבודך’, ‘עשה למען גדלך ותפארתך’. דבר זה צריך להיות באמת ולא לרמות עצמו בזה, שהלא הקב"ה ‘בוחר לבבות’ ו'גולה עמוקות', על האדם להתפשט עצמו מכל צרכיו, כשנוגע לענין מלכותו יתברך, ויעורר ענין המלכיות רק כדי שיהיה נחת רוח להקב"ה כמו שהיה בשעת בריאת העולם, כתרגום הירושלמי על הפסוק (בראשית ב') ‘ויכל אלקים וחמד ה', שהוא מלשון כלות הנפש, וכדברי המדרש (בר"ר ט' ד') על שעת בריאת העולם ‘כך אמר הקב"ה לעולמו, עולמי עולמי הלואי תהא מעלת חן לפני בכל עת כשם שהעלית חן לפני בשעה זו’, וזה צריך להתגלות בכל שנה בראש השנה, שהקב"ה יהיה לו נחת רוח לומר אנא אמלוך. זהו ענין שתמליכוני עליכם.

ארץ וימים הרים וגבעות, וכן מלאכים ושרפים, שכל נברא הוא גבולי, וכל דברי גבולי נגד אין סוף ממש, אינו חשוב כלל, והכל נכלל בענין זכרון החיצוני הנ"ל.

אמנם לעומת זאת יש זכרון פנימי, שהוא על 'בני בכורי ישראל' - כלל ישראל, שהם אחד עם הקב"ה - 'קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד', שעמם כרת הקב"ה ברית ע"י אברהם אע"ה, ועוד כרת י"ג בריתות, ועוד ועוד, שהוא זכרון פנימי, שאף כשגלו ונתרחקו מהשי"ת, אעפ"כ לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם', גם בריחוק מקום וזמן "זכרתי להם ברית ראשונים", "וזכרתי את בריתי יעקב" וגו'.

בראש השנה מעורר הקב"ה את האהבה והברית, הזכרון הפנימי, וכמו שמסיימים ברכת הזכרונות 'וזכור לנו ה' אלוקינו את ברית ואת החסד ואת השבועה אשר נשבעת לאברהם אבינו בהר המוריה וכו', ומסיימים ברוך אתה ה' זוכר הברית'. וכן כל "פסוקי הזכרונות, וכמו שמסיים בפסוק 'כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו', כשני אוהבים הנפרדים 'המו מעי לו', הוא מרגיש חסרון כביכול אצלו, כשחסר לו אוהבו שאינו אצלו, המו

שאהבו זה את זה אהבת נפש, השתעשעו הרבה ביחד, היה להם תכלית משותף, והחכימו אחד את השני, כשאחד מהם נוסע למקום רחוק, לזמן רב, ופוחדים שישתכח הקשר הפנימי שלהם, אהבתם העזה מאז, הרי הם כורתים ביניהם ברית, שהוא ע"י שכורתים דבר אחד לשנים, וכל אחד לוקח חצי, [כמו ברית בין הבתרים, שבתרו עגלה משולשת ואיל משולש, שכביכול הקב"ה לוקח חצי ואע"ה לוקח חצי], וע"י זה אף כשיש ביניהם ריחוק מקום לא יכבה אהבתם והתקשרותם הנפשית. והוא זכרון שונה במהותו, שהוא מאד חשוב אצלו, רק שהקשר שביניהם יכול להישכח ע"י ריחוק מקום, ומזכירים זה את זה האהבה ע"י כריתת ברית.

ומבאר שם שבראש השנה יש שני עניני זכרון אלו, שכל הבריאה כולה, כולל כל העולמות וכל הנבראים כולם גם מלאכים ושרפים, כלפי הקב"ה שהוא אין סוף ובלתי גבול ותכלית, הרי הם כטיפה קטנה מים האוקיינוס הנשכח כביכול מצד פחיתות ערכו, עוצם מיעוטו, ומיעוט חשיבותו. ועל זה יש ענין זכרון חיצוני, שכביכול צריך להזכירו על עולמו הקטן, וזה אפילו על שמי שמים וצבאם שמש וירח וכוכבים,

נסתרות מבראשית, ועל המדינות בו יאמר, אבל כל הפסוקים של זכרונות של י'עלו זכרוניכם לפני לטובה' הם פסוקי הזכרון הפנימי שהם הזכרונות של כלל ישראל, של זכרון הברית שבין הקב"ה לישראל, ועל כן מסיימים בברכת זכרונות בזכרון הנפלא של ברית עקידת יצחק, ועל זה מסיימים "ברוך אתה ה' זוכר הברית".

והנה על כל ענינים אלו של מלכיות וזכרונות, אמר בגמרא 'ובמה בשופר'. עתה שומה עלינו לבאר מה הכוונה בזה שעל ידי השופר ממליכין אותו יתברך, ושעל ידי זה יעלה זכרונינו הנ"ל לטובה.

מעני לו, ועל הזכרון הזה אמר הקב"ה 'כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה', זכרון אהבה שבין הקב"ה לישראל, לכלל ישראל, לנשמת ישראל, לנשמת משיח, שבראש השנה נתעורר למעלה כביכול אצל הקב"ה זכרון כל הענינים הנשגבים שיש לו עם כלל ישראל, וזה בכל דור ודור, אף בדור שפל כזה של עקבתא דמשיחא.

זכרון פנימי זה, היא היא עיקר הזכרון של ראש השנה, ועיקר מה שנאמר יום הזכרון מוסב על זכרון זה. אלא אגב אורחא, כשכבר מזכירים הזכרון הפנימי, נזכר גם הזכרון החיצוני, ועי"ז 'אתה זוכר מעשי עולם ופוקד כל יצורי קדם, לפניך נגלו כל תעלומות והמון

במה ב"שופר"

הבריאה ליום התחלת הבריאה, וגם לא לשבת של מעשה בראשית שהוא השלמת כל המעשים, אלא ליום השישי, שהוא יום בריאת האדם, ויום זה נקרא יום בריאת העולם. והוא מפני שכל הבריאה אין לה תפיסת מקום אצל הקב"ה, אלמלא הפסוק 'נעשה אדם בצלמינו כדמותינו... וייצר ה' אלהים את האדם', שתי

פסגת הבריאה כולה -
ויפה באפיו "נשמת היים"

ראש השנה הוא יום בריאת העולם, והנה בעצם הוא לא יום בריאת העולם, אלא בריאת האדם, שאף שבגמ' איתא 'בתשרי נברא העולם', אין הכוונה לבריאת כל העולם, שהרי מעשי בראשית התחילו בכ"ה אלול, אבל אין התייחסות

מפנימיותו ועצמותו של האדם, מתוכו נפח, כל הקולות כשרים לשופר, העיקר שתהיה נפיחה. והוא לעורר ה'ויפח באפיו נשמת חיים' שהיות שראש השנה הוא תחילת הבריאה, שיסודו ופסגתו של כל הבריאה כולה הוא 'ויפח באפיו נשמת חיים', והרי כפי שנתבאר התעוררות הבריאה בכל שנה הוא דוקא על ידינו, 'זכרון ליום ראשון', והאיך מעוררים את זה, לעורר בשלימות את ענין הרצון הקדום לבריאת העולם שהוא "אנא אמלוך", הוא ע"י נפיחה בשופר.

והענין הוא, שבראש השנה מוציא האדם ומגלה החוצה את פנימיותו ושוורשו, שהיא ה'רצון' שיש בפנימיות האדם, רצון פנימי פשוט, רצון שהוא למעלה מ'חכמה' 'בינה' ו'דעת', והרצון הרי הוא מהות הנפש, כנאמר 'אם יש את נפשכם', דהיינו רצונכם, שאין צורך לחשוב מה לדבר, אלא מפנימיות הלב יוצא הרצון שהוא למעלה מן הטעם והדעת, וכשמוציא רצונו הפנימי בפשטותה בלי התלבשות בדיבורים נכלל בה הרבה משמעויות, כל מיני צעקות הלב להתקרבות לה', כל ה'גנוחי גנח' ו'לולי ילל', והכל באופן של 'אין אומר ואין דברים, רק ככל הארץ יצא קום'.

יצירות, שפסגתה היתה ה'ויפח באפיו נשמת חיים', היצירה הרוחנית, זאת היא תכלית כל הבריאה.

ופירוש "ויפח באפיו נשמת חיים" הוא כדברי הזוה"ק ד'מאן הנפח מתוכו נפח' - מפנימיותו נפח, שכל הנפיחות הם מתוכיות ומבפנים, שנשמת אדם היא חלק אלוה ממעל ממש, לא בדרך חיצונית רק בדרך פנימיות, וכל הנבראים הם חיצוניים כלפי האדם, וכולם אף המלאכים נבראו רק במאמרו של מקום - וכמאה"כ 'בדבר ה' שמים נעשו', ודיבור הוא חיצוני במקצת, ואף שהוא גם פנימי קצת, אבל הוא מתלבש בדיבור חיצוני, אבל האדם נברא ע"י 'ויפח באפיו נשמת חיים' כביכול מדיליה ממש, ומזה נסתעף ש'קוב"ה וישראל חד' ממש, שאדם הוא דוגמא של מעלה, וקדושתו למעלה מקדושתכם, כביכול חד ממש.

תקיעת השופר - בנפיחה - להוציא ולגלות ה"נשמת חיים"

תקיעת שופר היא מצוה שנצטוונו בדרך נפיחה. והוא שונה מענין הדיבור שהוא חיצוני, ואפשר לשנות בו ממה שחושבים, ואינו כל כך בשלימות, ואף תפלות הם דרך דיבור שהוא קצת חיצוני, אבל שופר הוא

בית הסתרים מקבל טומאה", ואין לחיצונים שום שייכות אליהם, כך יכול להגיע למקום גבוה מאד מאד.

ומבאר בליקו"ת לבעל התניא שזהו 'אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון', שכשהאדם נופח מתוכו אזי השי"ת מגלה פנימיותו אל האדם, שהוא מ'ויפח באפיו נשמת חיים' 'מאן דנפח מתוכו נפח', וזהו כשהעם יודעי תרועה, כנ"ל, אזי ה' באור 'פניך' שהיא הפנימיות, יהלכון.

'במה בשופר' -

שמתגלית פנימיות רצון כלל ישראל

והנה ב' ענינים הנ"ל, אמרו לפני מלכיות, וגם אמרו לפני זכרונות, לעורר שני דברים אלו, אמרו חז"ל 'במה בשופר', והכוונה שע"י השופר הרי יוצא הקול הפנימי, ומתגלה החלק אלוה ממעל, נשמת חיים של האדם, שצועקת בפנימיותה "רצונינו להתקרב ולהזכר אצל חיי החיים", וקול זה הנובע מרצון הפנימי, עולה למעלה למעלה, ולעומת זה הקב"ה מעורר שוב את ה'ויפח באפיו נשמת חיים', וממילא יש לנו הכח להמליך את הקב"ה באמת, שאיננו מתכוונים לעניני עצמנו, להמשך קיומנו בחיינו הגשמיות אלא 'שתמליכוני עליכם', שכוונתנו בבקשתנו על המשך הבריאה, אינה שהבריאה שלנו תהא

בשהפנימיות יוצאת לחוץ, היא מתגלה בטהרתה אף שהוא יוצאת דרך נפש בהמית, דוגמת קול השופר הבוקע דרך קרן בהמית, וכשהיא יוצאת מתעורר ממילא ה'ויפח באפיו נשמת חיים', תכלית הבריאה כנ"ל, והוא כשהלב צועק ומגלה לחוץ את טהרת נשמת החיים, שהיא החלק אלוה ממעל שיש בתוך כל איש ישראל, שהיא היא החיים האמיתיים, ועל זה נסובים כל הצעקות וכל התפילות של ראש השנה, וכל עשרת ימי תשובה בתפלות 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים', וכתוב לחיים טובים, וכו', שהכוונה שיושפע ה'ויפח באפיו נשמת "חיים" בפועל, שנגיש החיים האמיתיים, חיי אלהית, ה"ואתם הדבקים באלהים חיים", חיים הרוחניים, שאנחנו חלק בלתי נפרד מ"מלך אל חי וקים", שהיא היא אותו נשמת "חיים", שנפח הקב"ה בתוכיות פנימיותו של האדם.

בספח"ק שם משמואל כתב שהיות שתפילות של ר"ה צריכות להגיע מאוד גבוה, ודיבור הרי הוא קצת חיצוני, ובדבר חיצוני הלא יכולים החיצונים להאחז, ולא תוכל איפוא להגיע כל כך גבוה, לכן יש מצות תקיעת שופר שהוא ממקום פנימי, והרי הוא כבית הסתרים, וכענין "אין

והדעת. ועי"ז יעלה זכרוניכם לפני לטובה.

בטוחין שיעשה להם נס,

שמתגלה ענין קוב"ה וישראל חד

בספ"ה"ק תורת אמת להרה"ק ר' לייבל איגר זי"ע מבאר ענין הבטחון שבוטחים כלל ישראל על השי"ת כמו שכתב בטור (סי' תקפ"א) בשם המדרש 'ובטוחין שיעשה להם נס', שהוא מפני שבראש השנה מתגלה שישועת ה' וישועת ישראל היינו הך, שע"י השופר מתגלה ה'ויפח באפיו נשמת חיים', וממילא מתגלה ביתר שאת שקוב"ה וישראל חד, וא"כ הרי נתברר שישועת ישראל היא היא כביכול ישועת ה', ושפיר בטוחין אנו שיעשה לנו נס.

מבקשים על בני היי,

כיון שמטרתינו שלמות המלכות

הרה"ק ר' צדוק זי"ע מבאר במה שהזוה"ק מתאונן על 'דצווחין ככלבא הב הב, הב לן חיי הב לן מזוני', ואעפ"כ תקנו חכמים להתפלל על חיי ומזוני, והוא ע"פ מה דאיתא בגמ' (נדרים כ"ד.) 'לאו כלבא אנא דאתהני מנך ולא תתהני מנאי', שטבע הכלב הוא שאינו נותן כלום, והוא רק לוקח, וע"ז מתאונן הזוה"ק שיש הצועקים ורוצים לקבל ולא ליתן,

לה המשך וקיום, אלא שעולמו של הקב"ה ימשך, וזה נעשה ע"י השופר שיוצא ענין הרצון הפנימי שלמעלה מן הטעם והדעת, ושם באמת לאמיתו רצוננו אך ורק אחת, להתדבק אל השי"ת, וזה לעומת זה השי"ת ממשיך ה'ויפח באפיו נשמת חיים', וע"י כן נעשית הממלכה באמת.

ודוקא ע"י השופר יעלה זכרוניכם לפני לטובה', ואיזה זכרון, הנה כתוב (ירמי' ב') "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", ומבאר בספר 'סוד ישרים' שבפסוק זה מבואר שהקב"ה רואה את עומק נפשם של כלל ישראל שאין כוונתם לחשבונות עצמיים כלל, אלא 'לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', כלל ישראל הולכים אחרי הקב"ה בלא שום חשבונות, נמשכים אליו למעלה מן הטעם והדעת, יוצאים אל מדבר שממה, ואת זה הקב"ה זוכר - 'חסד נעורייך', וע"י זה יעלה זכרוניכם לפני לטובה', והיינו שהוא ענין כריתת ברית, לא רק זכרון חיצוני, אלא זכרון פנימי, בבחינת אהבת עולם אהבתיך, וזה נעשה ע"י שהשופר מגלה נקודה האמיתית שבפנימיות הנשמה, שהוא הרצון הפנימי, שרצוננו באמת להיות דביקים בה', שהוא למעלה מן הטעם

למטה מתאחד עם קול השופר היוצא למעלה, וקוב"ה וישראל חד, ואין אנו ככלב שרוצה רק ליהנות ולא לתת, אלא מבקשים על שלימות המלכות ושלימות ההשפעה, וכלל ישראל על כל הצטרפויותיה היא חלק של שלימות ההשפעה.

אבל אנחנו בראש השנה אין בקשתינו לקבל בשבילנו בלבד, אלא בקשתינו שתהיה אחדות השלם, אנו מעוררים את חלק האלוה שבקרבינו, ברצון הפנימי שבו להתאחד עם שורשה בחיי החיים עם השי"ת, ומבקשים על שלימות הנשמה, שקול השופר היוצא

שופר - "עצה" כדי לערבב השטן

החידוש שהקב"ה לא רוצה לשמוע לדברי בלעם הרשע. ועוד מהו הלשון "ולא אבה לשמוע" הול"ל 'ולא שמע'. אכן 'בלעם' היינו הסטרא אחרא שמזכיר חטאים של כלל ישראל - וישת אל המדבר פניו, הוא רוצה להביא כל מיני חטאים של כלל ישראל. ובפשטות הרי על כל טענה וטענה יש להשיב תשובה, אמנם מה עושה הקב"ה כשבא בלעם, הוא מתרומם כביכול למעלה למעלה מהכל, ואינו רוצה להתייחס כלל אל טענותיו, ואינו רוצה לשמוע כלל דבריו. וזהו 'ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם', ומה שאמר ה' "אלהיך" הכוונה - מכח שם הוי"ה שהוא חלק אלוה שלך, פנימיות הנשמה שאליה לא מגיע אליה שום חטא ופגם כלל, מכח זה לא רצה הקב"ה כלל לשמוע דבריו, מפני

א' בגמ' ראש השנה (דף ט"ז.) למה תוקעין וכו' כדי לערבב השטן. ובזוה"ק קורא לענין השופר, עיטא, דהיינו שתקיעת שופר הוא עצה להנצל מן הדין. והענין הוא מפני שראש השנה הלא הוא יום הדין - ותפתח את ספר הזכרונות ומאיליו יקרא, וחותם יד כל אדם בו, והשטן מקטרג על כל הבריאה שאין סיבה להמשיך הבריאה, כאמור, על זה באה מצות תקיעת שופר שהיא עצה לכלל ישראל להנצל. ומשמע שיש בזה איזו חכמה ועצה נגד השטן. וצריך ביאור איזו עצה היא זו.

ומבאר בליקוטי תורה, דהנה כתוב (דברים כ"ג) "ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם, ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה", ולכאורה יש להבין מה שאמר 'ולא אבה', א' מהו

בשעת תקיעת שופר הקב"ה בורא את כל הבריאה מחדש, ובפרט את האדם מבחר הבריאה, כדאי' במדרש (ויק"ר כ"ט) בכל מוספין כתיב והקרבתם וכאן כתיב ועשיתם אשה, הא כיצד אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל בני מעלה אני עליכם כאלו היום נעשיתם לפני כאלו היום בראתי אתכם בריה חדשה וכו', והיינו שבשעת תקיעת שופר נעשים כבריה חדשה וכקטן שנולד. ומתחדש הענין של 'ויפח באפיו נשמת חיים' מחדש באופן מרומם שלא מגיע לשם חטא, ולפיכך פועל אז תשובה גם על עוונות כאלו שבסתם אין התשובה לבדה מועילה בהם, כידוע מהרש"ש שתשובה של תקיעת שופר מועיל גם לחטאים שאין מועיל להם תשובה, מפני שהתשובה שונה, שמתחברים לנקודה הפנימית, ונבראים בריה חדשה. ולפיכך ראש השנה אינה זמן של מזכרת עון, והוא 'בכסא ליום חגיגו', שכנסת ישראל נכנסת למקום שאין שם עוונות.

צדיקים פירשו מה שאומרים בזמירות שבת 'מלך סומך נופלים, מלך עושה מעשה בראשית', שהקב"ה סומך נופלים ע"י שבורא אותו בריאה חדשה, ושוב אין האדם בבחינת נופל, הקב"ה מביאו לעולם שאין השטן יכול להגיע לשם ע"י

שיש בתוך כלל ישראל חלק אלהי, עד שבלעם עצמו אמר על זה "לא הביט און ביעקב ולא ראה בישראל ה' אלהיו" עמו ותרועת מלך בו".

כל ענין תקיעת שופר מסייע לענין 'תמליכוני עליכם' ולענין 'יעלה זכרוניכם לפני לטובה', ומבלבל השטן, והוא מפני שבמצוה זו מתעוררת נקודה הפנימית של כלל ישראל, האלהית של כלל ישראל, ששם לא שולט מגע נכרי, מתברר הענין 'כי הוציא שם רע על בתולת ישראל', כל הקטרוג הוא רק כענין מוציא שם רע, על "בתולת ישראל" שהיא חלק הפנימי של הנשמה שהיא טהורה ונקיה בבחינת איש לא ידעה, שם לא היה שום מגע נכרי, וזה מתעורר בתקיעת שופר ע"י הנפיחה, שמגלה החוצה את ה'ויפח באפיו נשמת חיים', וממילא ו'לא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם', השי"ת מתרומם למקום גבוה, עלה אלהים בתרועה, ואינו מתייחס אליו כלל 'אל תען כסיל כאולתו', כי אז מתעורר הנשמת חיים, ומכל זה אין כלל השגה לשטן, וממילא הוא יוצא מבלבל ומעורבב. וכענין מה שאמר הרה"ק מרופשיץ זי"ע שבעולם העליון אין להזכיר כלל ענין עוונות, שהוא מקום גבוה מאד, בבחינת ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם.

ועולה על כסא דין בדין הוא עולה, מאי טעם עלה אלהים בתרועה, ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקדוש ברוך הוא עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב ה' בקול שופר, ומתמלא עליהם רחמים, ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים'. ומבאר בספה"ק שם משמואל כפל הלשון 'כסא רחמים' ו'מתמלא רחמים', 'מרחם' ו'הופך למדת הרחמים', שהוא מפני שכמה שהמקטרג מביא יותר קטרוגים ומדת הדין על כלל ישראל, הרי כנגד זה הוא מעורר יותר רחמים, שכשמעוררים שורש נשמות ישראל, ומראים גודל נשמתם, הרי כשמביא קטרוגים על נשמות כל כך גבוהות, מתעורר ביותר גודל הרחמנות על נשמות כה גבוהות של ישראל, וממילא יוצא שמהפך מדת הדין עצמו לרחמים, וכמה יותר דינים שיביא מתגדל הרחמים, ולפיכך שותק לגמרי, שרואה שכמה יותר שיבא לעורר הדין, יגרום להיפך לעורר רק רחמים.

מעשה בראשית בריה חדשה, ושם אין שום עוונות.

הווידי בין התקיעות -

שפה סודית בין ישראל לאביהם

אף שידוע שבשעת תקיעת שופר הוא זמן של וידוי בלחש, הפי' הוא שזה ענין נפרד שהוא רק בינו לבין קונו, שפה סודית שיש לאדם עם הקב"ה, שבמקום זה מוצא זמן להשחיל צעקתו, ה'גנוחי גנח' ו'לילולי ליל', כשפת לחש שיש לאב עם בנו באופן של 'די לחכימא ברמיזא', ולפיכך בשעת תקיעת שופר שהיא חכמה, בה 'די לחכימא ברמיזא'. בדרשות חתם סופר מבאר שענין תקיעת שופר בראש השנה הוא, שהרי לתשובה חייבים איפוא להתודות, וראש השנה הרי אין אפשרות להתודות, אמנם ע"י ההמלכה שממליכין את השי"ת בתקיעת שופר, הרי זה במקום וידוי, שהקב"ה כבר מבין הכוונה הפנימית שיש לנו כשממליכין אותו, שמסתתר בזה דברי ודוי בצורה נאה. אבל עכ"פ השטן אינו בתוך הענין כלל.

ביאור הזוה"ק -

בענין יצחק רבקה יעקב ועשו

כל ענין זה נרמז בדברי הזוה"ק (שאומרים לפני התקיעות) על הברכות שקיבל יעקב מיצחק, ושעשו הביא

שופר - עומד מכסא דין לרחמים,

מתמלא רחמים, ומרחם עליהם

יתר על כן, אי' במדרש (ויק"ר כ"ט) 'עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר, בשעה שהקדוש ברוך הוא יושב

יעקב, ועשו אינו בנמצא, ואח"כ כשעשו הגיע אומרים לו שכבר מדי מאוחר, וכבר התברך יעקב. ורק אח"כ בורח יעקב ועוסק בתעניתים ובסיגופים, מפני שהוא יודע האמת שהגוף חטא וצריך קינוח, ואז ביוה"כ 'ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו', שיורדים למקום העוונות ומכפרים אותם, אבל בראש השנה אין מזכרת עון, נמצאים בעולם שאין מגיע שם חטאים.

'מן השדה' לקטרג, ורבקה - השכינה, הבינה שזה יעורר דינים, ולפיכך הקדימה ליעקב, שע"י ה'קול קול יעקב', שהוא קול השופר שעולה, הולך הוא אל יצחק 'לאתכלל דא בדא', מדת הדין במדת הרחמים, ואע"פ שיצחק יירח את ריח בגדיו - 'ריח בוגדיו', אעפ"כ 'ויברכהו', שהסגיר את עצמו במקום שעשו לא מגיע, ונכללו יצחק עם יעקב, מדת הדין הסכימה ליעקב, שהגיע למקום כזה גבוה שמדת הדין מסכמת עם

אתם נצבים "היום" כלכם — כי חדות ה' היא מעוזכם

שהצדיקים 'הם בזרוע באו עדיך', שעמם תמיד מתנהגים במדת הדין והם עומדים במדת הדין, וזהו שבחם ותפארתם לעמוד במדת הדין, שהרי להתנהג במדת הרחמים אינו כל כך לכתחילה. וידועים דברי הערבי נחל שענין 'בתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין... הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין', שעם הצדיקים הקב"ה מתנהג כמו ההוה אמינא - במדת הדין. ואכן בראש השנה הקב"ה מגביה כל אחד לפי הפנימיות שלו, והלא בפנימיות הלב כל אחד צדיק, 'ועמך כולם צדיקים', ומאחר שמתגלה ה'אור

אמרו חז"ל 'חייב אדם לומר שבילי נברא העולם', כשמגיע ראש השנה, עת בריאת העולם על אחת כמה וכמה שצריך לומר כן, כל הענינים הפנימיים שבספרי החסידות על ראש השנה צריכים ליכנס באברינו במוחנו ובלבנו, וצריך לחיות עמם. כשניגשים לראש השנה צריך להיות כמו שאמר הנביא (נחמי' ח') אל העם 'שהיו בוכים' בראש השנה, 'אכלו משמנים שתו ממתקים, ואל תעצבו, כי חדות ה' היא מעוזכם'. יש לגשת לראש השנה בהרגשה של צדיק, מאחר שמתעוררת מדת צדיק הפנימי, וכמו

ותרועת מלך בו

'תרועת מלך בו', איתא בגמ' (ר"ה ל"ב): אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים, אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה. בספ"ק שפת אמת מפרש שאלת המלאכים עפ"י דברי המדרש (בטור סי' תקפ"א) ש'שמחים ובטוחים שהקב"ה יעשה להם נס', ו'לובשין לבנים ומתעטפין לבנים', מפני ש'יודעים אופיה של אלהיה', ולא כמו שנוהג שבעולם מי שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים, אבל ישראל לובשין לבנים ומתעטפין לבנים. ואם כן היה צריך לומר הלל. והתשובה היא אפשר מלך יושב על כסא דין וכו', כלומר דלומר הלל להשי"ת פנים בפנים בדרך אתגליא ביום שמלך יושב על כסא דין וכו' אינה ממדת דרך ארץ, אך מה שכן עושים הוא לדבר אל השי"ת בדרך סוד, עם שופר, שבה יכול להכניס כל האהבה בלי שיעור - וזהו ענין 'תרועת מלך בו'. וכמו כן אוכלים סעודה ושמחים, 'חדות ה' היא מעוזכם', ובזה מצליחים לזכות בדין.

זרוע לצדיק' ממילא ולישרי לב שמחה' ולפיכך 'חדות ה' היא מעוזכם'. וכן צריך לגשת ליום הדין בהרגשת רוממות ושמחה, אף ש'לב יודע מרת נפשו', שצריך לפשפש במעשים ולשוב בתשובה, אין בהרגשת רוממות ושמחה שום סיבה לגרום ח"ו חולשה בתשובה, אדרבה, ואדרבה, צריך להתחרט על העבר, אבל עיקר התשובה של ראש השנה היא הקבלה להבא, להתחבר היטב כל חלקי נפשו ורוחו ונשמתו, לאותו גילוי של צדיק הפנימי האמיתי שבו.

וזהו כוונת הפסוק 'אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם', שבראש השנה - שנקרא 'היום', מתייצבים לפני ה', שהקב"ה הוציא פנימיות הלב, ומתייחד קול השופר עם קול עילאה, ומתעוררת 'לעברך בברית ה' אלהיך', שהוא יום הזכרון, זוכר הברית, ובמה בשופר, שנזכר הברית ע"י הזכרון פנימי, ואינה כזכרון החיצוני שהמלאכים צריכים כביכול להזכיר את השי"ת את כל העולמות וכל העולם הזה שהוא אצלו כטיפה מכל האוקנינוס, אבל עם כל אחד מישראל כרת השי"ת ברית, וכורת שוב ברית בכל ראש השנה, וזהו הזכרון הפנימי האמור, וזה בשופר 'יעלה זכרוניכם לפני לטובה'.

תקון חטא אדה"ר

הרה"ק ר' צדוק זי"ע מבאר שמדרגת כלל ישראל בר"ה הוא כמו שהיה מצב של אדם הראשון קודם חטא עץ הדעת, וכן בראש השנה עומדים ישראל כעין מצב זה של לפני חטא עץ הדעת, שהיא מדרגה מאד גבוהה. והנה חטא עץ הדעת באה ע"י ה'ויפל ה' תרדמה על

האדם, ולא ניצל את התרדמה ותוצאותיה באופן שהיה צריך, עד שנכשל בחטא עץ הדעת, וע"ז באה תקיעת השופר לעורר מתרדמה, כמ"ש הרמב"ם הרמז 'עורו ישנים משינתכם, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם', שמתקן חטא עץ הדעת שנגרמה ע"י התרדמה, וע"י תקיעת שופר מתקנים חטא עץ הדעת.

ח

שופר של ראש השנה, מול "שופר גדול" שלעתיד

מעלת השופר גדולה מאד מאד, כל העולמות מזדעזעים מקול השופר, שהתקיעה שתוקעים למטה יש לה שייכות אל השופר של 'והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול'. בליקוטי תורה מבאר בארוכה החילוק שבין שופר גדול לשופר של ראש השנה, ותו"ד, דהנה יש ענין 'סובב כל עלמין' שהוא מקור הקדושה עד אין סוף ואין תכלית, שאורו גדול כל כך שאינו נתפס בכלי האדם, ויש ענין של 'ממלא כל עלמין' שהוא מתלבש בתוך העולמות ומתגלה ע"י כלים שבאדם. והנה שופר הקטן - הפשוט, שופר של ר"ה, ממשיך כח אור וקדושה מבחינת 'סובב כל עלמין' לבחינת 'ממלא כל עלמין', אכן הוא

רק לאלו ש'מעמידין את עצמם כדבעי לקראת השופר בראש השנה', וזה מכניס בהם כח נפלא.

לעומת זאת, שופר הגדול שיתקע ביום ההוא הוא ממקום נעלה וגבוה הרבה מאד מ'סובב כל עלמין', שע"י השופר ההוא יתבטלו כליל כל הקליפות והסט"א - 'ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים', שהם בתי אסורים גדולים, קליפות קשות, 'אשור' הוא ענין ההתקשרות החזקה לתענוגים והתאוות, האנשים המשוקעים בעוה"ז ודברים אסורים, ע"י תענוגי עוה"ז. ו'מצרים' הכוונה ל'מצרים' שאנשים אינם יכולים לצאת מזה ממצריהם הרוחניים, השופר הגדול יעשה חרדה גדולה כל

צריך להתכונן באומץ ובתוקף כדי שנוכל לקיים מצות שופר שהיא מצוה שבגופו שכל אחד מקיים ע"י השמיעה, ובשמיעה מקיימים כל הענינים, וצריך להכין את נפשו שתתעורר נקודה הפנימית שבתוכו, בחי' ה"אור זרוע לצדיק" וה'ויפח באפיו נשמת חיים', ונזכה לחיים טובים תכתבנו עם כל ישראל, ונזכה לשנה טובה ומבורכת, שנת חיים רוחניים וגשמיים מכוונים זה בזה, ויתגלה בקרוב ממש "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול", "כי אהפוך אל העמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'", ובכן תן כבוד ה' לעמך" ויאתיו כל לעבדך' והיה ה' למלך על כל הארץ, במהרה בימינו אמן.

כך עד שיתפרדו כל פועלי און, ולא ישאר מהם שריד ופליט.

והנה שופר של ראש השנה הוא רק מעין זה, בכך שהשופר פועל ענין 'עורו ישנים משנתכם' באופן זה, שהיא מבחינת 'סובב כל עלמין' ל'ממלא כל עלמין', אך אז יפעל השופר גדול באופן שונה לגמרי. עכשיו ע"י שופר נגרם מצב של 'באור פניך יהלכון' בדרך הליכה, אך אז יהיה 'והשתחוו לה', בחינת השתחואה, שהקליפות יתבטלו מכל וכל. אמנם השופר של ר"ה שאנו תוקעין יש לו כבר שייכות לשופר ההוא בפעולתו, וכמובא שהשטן מרגיש כל זה וירא שוב לקטרג 'בהיל' ולא בהיל, הוא מפחד לקטרג יותר מכדי, מפחד השופר הגדול.

